

Slovenski dom

Stev. 96.

V Ljubljani, petek 29. aprila 1938.

Leto III

Sklenitev francosko-angleške obrambne zveze bo po mnenju angleškega tiska najvažnejša posledica razgovorov v Londonu

London, 29. aprila. o. O prvem dnevu pogajanj med francoskimi in angleškimi državniki v Londonu je izšlo sinoči kratko uradno poročilo, ki prav:

»Francoska ministra gg. Daladier in Bonnet sta v spremstvu g. Corbina, francoskega poslanika v Londonu obiskala predsednika vlade in državnega tajnika za zunanje zadeve ob 10.30 na Downing Streetu. Razgovori so se z običajnim počitkom za koso nadaljevali do 16.45. Pri njih je prišlo do popolnega sporazuma o vseh točkah, o katerih so se ministri razgovarjali. Sestanek se bo nadaljeval jutri ob 10.30.«

Francoski ministrski predsednik Daladier je po včerajnjih razgovorih izjavil, da so francoski in angleški državniki prišli do popolnega sporazuma. Brez pretiravanja lahko reče, da so razgovori potekali nadve prisrčno in so pokazali na obeh straneh popolno razumevanje za vse korake, ki naj bih Anglia in Francija storita v posameznih važ-

nih vprašanjih. Sporazumeli so se tudi o nekaterih vprašanjih, ki so življenske važnosti in glede katerih prejšnje čase ni nikdar prišlo do soglasja.

Ves londonski tisk razlagajo prvi dan razgovorov med angleškimi in francoskimi listi kot pravico za sklenitev končnovejavne angleško-francoske obrambne zveze. Ta obrambna zveza naj bi se v miru kazala v čim tesnejšem sodelovanju glede oborožitvenega programa, zlasti kar se tiče letalstva, v vojnem času pa bi se vojaškemu sodelovanju pridružilo še gospodarsko. Angleški tisk vidi pravi namen sedanjih razgovorov v Londonu v skleniti trajne obrambne zveze.

Razen tega pa poročajo, da je prišlo pri včerajnjih razgovorih še do več važnih zaključkov. Angleški ministrski predsednik je skušal prepričati francoske državnike, da je najboljši ključ do evropskega miru v tem, če se Francija in Anglia, trdno povezani, sporazuma z Nemčijo in Italijo. Za sporazum z

Nemčijo pa je najprej treba spraviti s sveta českoslovaško vprašanje. O tem se bodo v Londonu posvetovali danes.

Francoski zunanji minister Bonnet je časnikarjem povedal uradno, da so bile predmet včerajnjih posvetov naslednje točke:

1. Italijansko-francoska pogajanja z Italijo;

2. Priznanje italijanske zasedbe Abesini-

je po Zvezni narodov;

3. Odprtak prostovoljev iz Španije;

4. Francosko-angleška obramba ter tehnični in gospodarski obrambeni sporazum med Anglijo in Francijo.

Bonnet je dodal še, da bo srednjeevropsko vprašanje in českoslovaška prišla v razgovor danes, da pa upa, da se bosta Francija in Anglia tudi v teh vprašanjih prav tako lahko zedinili, kakor sta se pri prvi polovici programa.

Hitlerjeva pot v Rim: 2. maja

Berlin, 29. apr. AA. (DNB) Hitler bo odpotoval v Italijo 2. maja na povabilo italijanskega kralja in cesarja Viktorja Emanuela. S tem bo Hitler vrnil septembriški obisk Mussoliniju. Hitlerja bodo spremljali namestnik vojada Rudolf Hess, zunanjji minister v. Ribbentrop, propagandni minister Göbbels, minister dr. Frank, šef državne pisarne dr. Lammers, glavni poveljnik nemške vojske general Keitel, vojna nemške policije Himmler, tajnik v predsedništvu vlade Meissner, načelnik kabinetnega vojada in osrednjega tiskovnega urada dr. Dietrich in mnogo drugih uglednih osebnosti. Hitler bo najprej odpotoval v Rim, kjer bo gost italijanskega kralja in cesarja Viktorja Emanuela. Za njegovega bivanja v Rimu bodo prirejene razne

svečanosti. Med drugim pripravljajo tudi veliko parado italijanske mornarice v Neapelju ter vojaške vaje letalstva in mornarice. Poleg Rima bo Hitler obiskal tudi Neapelj in Firence.

Rim, 29. apr. AA. (Stefani) Tuje časopis je prinesel vesti, po katerih je bilo v Italiji, oziroma še bo, aretriranih več tisoč, da celo več desetisoč Judov. Hitlerjevi nasprotinov. Te vesti si številke so popolnoma lažne. Res je le, da je bilo zaprtih nekaj oseb v tistih treh mestih (Rim, Neapelj in Firence), ki jih bo Hitler na svojem potovanju v Italijo obiskal. Te ljudi je aretrirala policija, ker jih ima na sumu, da niso zanesljivi. To pa ni nikakor kak poseben ukrep, naperjen proti Judom.

Arabske demonstracije proti delitvi Palestine

skujajo onemogočiti delo angleške razmejitvene komisi

Jeruzalem, 29. aprila. o. Včeraj je dospela v Jeruzalem nova komisija za razmejitev Palestine, ki bo takoj pričela z delom, kar kaže, da so Anglezi trdno odločeni palestinsko vprašanje čimprej rešiti.

Ob prihodu komisije v Palestino je v Jeruzalemu demonstriralo okoli 5000 ljudi. Demonstrantom so se pridružili tudi številni trgovci, ki so zaprli svoje trgovine. Demonstranti so neprestano vzkljikali: »Palestina je arabska zemlja! Dol s komisijo! Pričakujemo, da bo najprej odpotoval v Rim, kjer bo gost italijanskega

kralja in cesarja Viktorja Emanuela. Za njegovega bivanja v Rimu bodo prirejene razne

Damask, 29. aprila. AA. (Havas) Trgovci v Damasku so sklenili začeti s stavko v znak solidarnosti z Arabci, ki se upirajo prihodu kr. komisije v Palestine. Poročajo, da bodo tudi dijaki v Damasku začeli stavkati.

Kairo, 29. aprila. AA. (DNB) Egipčanski visokoscoli so priredili ob veliki udeležbi prebivalstva shod protestirali proti načrtu o razdelitvi Palestine.

Jeruzalem, 29. aprila. AA. (Havas) Oblasti so v vasi Slat ed Ahar odkrile velike količne streliva. Zdi se, da so to strelivo kratko pripeljali na ta kraj. Ob tej priliki so zaprli 25 vojakov, policija pa vodi preiskavo tudi proti nekaterim drugim osebnostim, ki so kovali zarote proti vplivnim ljudem, ki so znani po svojem mirnem zadržanju.

Razprt bolgarske narodno socialistične stranke

Sofija, 29. apr. m. Kakor je »Slovenski dom« poročal, je bila pred dobrim letom v Sofiji tajno ustanovljena narodno socialistična stranka, ki jo je vodil vsečiliški profesor Kantardžiev. Ta organizacija je že takoj po svoji ustanovitvi razvila zelo živahnovo delovanje ter se je število njenih članov hitro dvignilo. Vanjo so pristopali v velikem številu posebno prisostni organizacije VMRO. Organizacija je izdala tudi veliko število letakov in raznih brošur. Delovanje te organizacije je policija stalno zasledovala ter je na podlagi zbranega gradiva zdaj izdala odlok o njeni razpustitvi. Sčet je policija zasedla vse prostore narodne socialistične organizacije.

Gospodarska moč avstriji. Judov

Dunaj, 29. aprila. AA. (DNB) »Deutsche Post« objavlja danes statistične podatke, ki dokazujo, v koliko je austrijsko gospodarstvo v rokah judovskih podjetij. Iz teh podatkov je razvidno, da imajo Judje v Avstriji vse tovarne orožja v svojih rokah, dalje 80% tovarn za čevlje, 78% trgovinskih in industrijskih podjetij, 60% pekarn, medtem ko je veletrgovina z živiljenjskimi potrebsčinami skoraj vse v rokah Judov.

Rojstni dan našega kneza namestnika

Belgrad, 29. aprila. AA. Danes ob 10.30 je bila za rojstni dan kneza namestnika Pavla služba božja z zahvalo, v kapeli na Dedinju. Službe božje so se udeležili: knez namestnik Pavle, kneginja Olga, kneževič Nikola, številne dvorne dame ter civilna in vojaška hiša Nj. Vel. kralja. Po službi božje je bil v salonu na Dedinju velik sprejem, kjer so čestitali knezu namestniku.

Za nove ceste v Sloveniji

Bled, 29. aprila. Včeraj je imel predsednik vlade dr. Stojadinovič daljši razgovor z banom dravske banovine in njegovimi referenti o gradnji novih državnih in banovinskih cest v Sloveniji. Na konferenci so določali, katere ceste je treba najprej in nujno zgraditi. Podrobnosti in vse, kar je z gradnjo teh cest v zvezi, bodo še enkrat proučili po zdaj dogranih obrisih na novi konferenci, ki bo čez nekaj dni v Ljubljani in ki se je bo osebno udeležil gradbeni minister Dobrivoje Stošovič s svojim poslovnikom Stanislavom Josipovičem.

Odklonitev pogodb med Anglijo in Italijo

bo pri prihodnji seji angleške poslanske zbornice predlagala delavska stranka, češ da pogoda nasprotuje duhu Zvezne narodov.

Zvezo za organizacijo obrambe Pariza so ustanovili včeraj. Zveza bo po nizki ceni preskrbovala plinske maske in pomagala vojaškim oblastem pri organizaciji civilne obrambe.

Novi bolgarski poslanik v Pragi Balabanov je včeraj obiskal predsednika republike dr. Be-

neša in mu izročil svoje poverilnice.

Maribor, 28. aprila.

Skrivnosten zaklad, ki so ga včeraj našli v suknjiču umrlega starega blapega Antona Mohorka, je vzbudila po vsem Mariboru ogromno zanimanje, prav tako senzacijo pa tudi v domačem kraju pokojnika, pri Sv. Jakobu v Slov. gor., kjer ima Mohorko še dosti sorodnikov. Zaklad pa je ostal za enkrat še vedno skrivnost, ki jo sedaj razvozjava mariborska policija. Preiskava pa danes ni prinesla posebnih rezultatov, dasi so si veliko obetali od vsebine kovčeka, katerega je pokojnik vedno skrbno zlepjal ter ga je hranil v svoji kamri na Rotovem veleposetnju v Radovju, kjer je nazadnje služboval. Danes dopoldne je prišla k Rotu policijska komisija pod vodstvom vodje kriminalnega oddelka g. Canjka. Kovček so odprli, našli pa so po v njem samo perilo in nekaj običajnih drobnarij, ki jih kmečki ljudje po navadi hranijo. Najbrž je Mohorko hranil svoj zaklad poprej v kovčku, pred odhodom v bolnišnico pa ga je zašil pod podlogo svojega

suknjiča. Tudi se je danes ugotovilo, da ni imel Mohorko že 70 let, dasi je izgledal zelo ostarel, temveč šele 58 let. Najbolj zanimive so seveda njegove hranilne kružnice, ki so štiri ter se vse skupaj glase na 92.000 din. Mohorko je imel denar naložen v štirljih zavodilih in sicer v Mestni hranilnici, v Spodnještajerski posojilnici, v Narodnem domu ter v Poštni hranilnici v Ljubljani. Prve tri kružnice se glase na razna druga imena ter so vinkulirane, samo zadnja se glasi na njegovo pravo ime Žačimivo je, da je Mohorko vložil leta 1934 dva največja zneska istega dne v dva različna denarna zavoda. Za istupščino se je že včeraj zanimal Mohorkov brat, ki služi nekje na Pobrežju ter je prišel na policijo, da bi mu izročil denar. Seveda ga zaenkrat ni dobil. Na policiji so ga vprašali, od kod je imel pokojnik tako premoženje, vendar ni vedel o tem ničesar povedal. Preiskava se sedaj nadaljuje. Sirijo se o tem zakladu razne fantastične govorice, med drugimi tudi, da je Mohorko zadel loterijo.

Vesti 29. aprila

Predsednik romunske vlade patriarh Miron bo 19. maja odpotoval na uradni obisk v Varšavo.

Hudi nemiri so izbruhnili v pokrajini Jezireh v francoki Siriji tako, da je moral poveljstvo nad ojačenimi vojaškimi oddelki prevzeli vrhovni veljnik vse francoske vojske na bližnjem Vzhodu, general Hunzinger.

Naše pomorsko odpostanovo je včeraj iz Tarenta odpotovalo v Napoli, kjer si bo tudi ogledalo vse pristaniške in obrambne naprave.

»Samo Poljska je lahko slovanski narodom jamstvo za obstanek, v tem smislu piše napol uradni varšavski list »Kurjer Codzienni«, ko razpravlja o možnostih za bližanje med ČSR in Poljsko, ki sta iz malenkostnih razlogov v sporu že 15 let.

Velika parada italijanskih mladih fašistov je bila včeraj v Rimu, udeležilo se je 50.000 mladih fantov, katerim je govoril glavni tajnik stranke Starace.

Stevilo brezposelnih v Angliji znaša sedaj 1,747.000 ljudi.

Italijansko cesarstvo in zasedbo Abesinije je včeraj uradno priznala tudi Finska.

Za bodočega predsednika v mednarodnem deželovnem uradu v Zenevi bo imenovan najbrž zastopnik Zdrženih držav Vinant.

106 podmornic bo imela do konca letosnjega leta Italija, piše admiral Cavagnari v listu »Rassegna Italiana«.

Pariske policije je odkrila obsežne priprave o organiziranju komunističnih oborenih udarnih oddelkov. Zaplenila je načrt o vojni organizaciji teh oddelkov in o mobilizaciji za primer revolucije. Navdihla in načrta je izdelala osrednje vodstvo francoske komunistične stranke.

Za 300 milijonov frankov škode je povzročil mraz v enem samem francoskem okrožju, kjer so uničeni vsi vinogradni, sadje in olive.

Predsednik Roosevelt in avtomobilski kralj Ford sta imela pred dvema dnevema sestanek, na katerem sta se razgovarjala o sodelovanju industrije pri vladnem načrtu za obnovitev gospodarstva. Predsednik je Forda povabil tudi na kosilo.

Priprave za Hitlerjev obisk v Rimu v glavnem že končane. Vsa mesta, ki jih bo poglavljata Nemčija obiskal, so dobila spremenjeno lice po razkošnem okrasju.

3000 tankov sodeluje pri angleških vojaških vajah, katerih se udeležujejo vsi motorizirani oddelki. Pri vajah hočejo prekusiti, v koliko lahko letala ovirajo gibanje takih oddelkov.

Vatikanski državni tajnik kardinal Pacelli bo kot zastopnik sv. očeta na evharističnem kongresu v Budimpešti obiskal tudi madžarskega državnega upravitelja Horthyja.

Med Litvo in med Poljsko so se začela pogajanja za začetek rednih prometnih zvez po železnicah, in po rekah.

Obisk na letosnjem milanskem velesejmu je bil največji, kar pomnil; prodanih je bilo 2 milijona 185.000 vstopnic. Od tujih razstavljalcev je po številu predmetov Jugoslavija na drugem mestu.

Francija more v obrambo meja postaviti na noge 8 milij. vojakov, ki bodo svojo zemljo branili do zadnjega. Razen tega so francoske meje proti Nemčiji in proti Italiji tako utrjene, da nihče ne more čeznje. To in podobno pišejo londonski listi ob obisku francoskih ministrov v Londonu.

»Poročnik indijske brigade za naše naročnike 14 din, za druge 24 din.«

Za 20 milij. lir dragocenih daril novi albanski kraljici je pripeljal posebno letalo v Tirano. Darila so zbrali madžarski bogataši in plemenitniki.

O sodelovanju med češkovaškimi in nemškimi železnicami je govoril prometni minister na seji upravnega sveta českoslovaških železnic. Dejal je, da so odnošaji ugodni.

Bilu Odrini v evropski Turčiji so odkrili dva starja grobova, v enem od njiju je, kakor pravijo, pokopano truplo slovenskega vojvodje Kara Mustafe, ki je poveljeval turški vojski pri obeganju Dunaja.

Potresni sunki v Turčiji se neprenehoma ponavljajo in še naprej povzročajo veliko stvarno škodo, zlasti v ankarskih pokrajinalah.

Pomlad v Ljubljani

V mestu je skoraj prav niti že ne doživljamo več. Docela je izgubilo svoj rustikalni značaj izra petdesetih let preteklega stoletja. Za poetičnejše duše, ki so obdane s preško telesno luhino, da bi se utegnile »zračitje« v spomladanskih sapicah, ki vrše po Mestnem logu, ampak so obsojene le na otočna razglabljana ob steklenici kavarniškega yogurtha, pomeni ta spremembu bridek udarec, ki ga je surova in brezobzirna civilizacija prizadejal prvotni, ganljivo ne-pokvarjeni podobi sveta. Otočna nostalgična je jih polašča in v kavarniškem dimu »vlečejo z ničas pesmice, ki govorijo o daljnji deklki v zeleni loku, o vrvohi mačicah in o zvončkih, ki sporočajo zemlji uro preroda. Večakor se tudi marsikom drugemu, ki za tak konstruktiven pesimizem sicer nima časa, vendarle tudi za hip kdaj »stori inako«, ko gleda spomladanske motive iz Ljubljane, slike, ki so jih bili v večim čopičem izročili potomstvu vneti slikarji iz prejšnjega stoletja. Takrat je bilo naše mesto, ki naglo koraka za vugledi drugih, naprednejših, še prav lepa in spomladni kaj idilčna vas. Po nereguliranih jarkih je tekla voda, v kateri je poblikovalo spomladansko sonce (kadar je seveda niso burili mehurčki deževnih kapelj), na robih in na »zeleniču« močvirnih, praznih parcel med hišami se je bohotil lapuh in zvečer so tedanjimi meščanom namesto moderne ustanove, radia, svirale podoknico prave žabe. Otoči so se po ves dan preganjali med hišami, igrali »ringa, ringaraja, mucek pa najaja« ter ono »Marička ima zlate lase«, zbijali kozu, se igrali »baline«, »ravarbarje in žandarje«, »pošočkanje«, kopali jamicu za »frnkule«, se šli vojake in »štredi moste«. Te mladinske »državne« igre so zlasti cveteli po dvoriščih in tik pred hišami. Takrat še ni bilo asfalta in otoči so kaj lahko počepali v blato sredi ceste; ni se jih bilo treba batiti avtomobilov, »parizarnje« se se pa lahko vselej pravi čas izognili. Čepeli so v blatu, zidali hiše in gradove ter delali prekope med lužami. Cvetje je raslo kar med hišami, tako da so mlade dekle lahko ves ljubi pomladanski dan spletale vence iz marjetic ter se »ispale« po otroški šeki (kaj pravimo po otroški, — saj ni res, bolj bo držalo obratno, kajti neki pregor v prav povedati, da »wie die Alten sungen, so zwitschen die Jungen!«). Drevja je bilo dovolj, predvsem sadnegi; mnogo pozneje so modre deželne vlade šele posadile kostanje, mestu v kras in milarjem v prid. Nekdanja ljubljanska pomlad je res bila prav idilčna, meščani so bili napol kmetje in nemške, do vrata v spodobnosti ter »Manierlichkeit« zapete familije v tej vaški idili niso učinkovale drugače kot prav smečna »jara gospoda«. Toda čas je hitel, hitel in v Ljubljani se je pomalem marsikaj izpremenilo.

Kakšna je zdaj ljubljanska pomlad?

Nočemo letošnje vzoporejati z drugimi, vsaj po vremenu ne. Letos je mogočni nebeški vremenar hudo-mušno zmešal štrene vsem učenim klimatologom, meteorologom in podobnimi bolj ali manj znanstveno usidranim vremenskim prerkom. Razni svetovni učenjaki, brez učesa in z učesci ob nazivu svoje plemenite pasme, so že lansko jesen napovedovali od šile mrzlo zimo, da bo vse škripalo in drevje pokalo (vsi smo se že bali, da ne bomo zmogli stroškov za polarne kožuhe) — no, in kaj smo morali učakati? Mi milo zimo, »preroki« pa milo zimo in nemilo blažajo! Tem gojencem boginje Palade Atene je temeljito odklenkalo! Mislimo, da bo njihovim teorijam in napovednim poslej ostala zvesta le salamensko majhna peščica zvesto pri-vrženih »verniki!« Zima je bila prav lepa; december ni bil hud pa tudi januar in februar nista skoraj nikdar pokazala svojih mrzlih belih zob. Marec pa tako že skoraj z obema nogama stoji v pomladni. April je bil zelen in skoraj do kraja gorak; solnočno, milo vreme, ki je letos označevalo zimo, se nam kar ni hotelo iznenediti. Še le po veliki noči je april pokazal, da je njegova priroda burkasta. Zoblačilo se je po dolgem pripravljanju, najprej se je razkurnil dež, potem pa so začele izpod kilega, sivega neba rojiti bele mušice, na katere smo bili že skoraj pozabili. Dva, trije čemerni dnevi z nerodnim vetrom (pa je Ljubljana sicer tako spodobno mirno mesto, vendar je v njej prav redek gost in še takrat, kadar je ponavadi ne obstane za dolgo časa, ampak jo rajši mahne v druge krajne) so nam za nekaj časa spet obudili v spominu reminiscence na okrutnost in evrostvo trde zime. Toda spet je prišlo izza oblakov sonce, spet se je razmaznilo spomladansko razpoloženje, čeprav je bilo skrajna še nekoliko čemerikavo. V maju jadramo z boljšimi upi in z lepšimi nadami. Prej ali slej se mora — brez dvoma pa že v kratek — zemlje ogreti, sonce mora postati močnejši in toplejši!

Ljubljansko pomlad — razen letošnje — označuje menda že od nedaj vztrajno deževje. Človek skoraj sonce, se odpravijo sprejihalcji v parke in v gozdove in zazeleni Tivoli. Ko po dolgem deževju spet posije sonce, se odpravijo sprejihalcji v parke in v gozdove in ostrme: vse cvete, vse zeleni, pomlad je prišla v sivem dežju prav neopazno. Počasi se segreje mrzli zrak, v parkih ožive klopi, guvernant spet začno s posli, ki

»Nedvomno je res, da si prišel, Roger. Toda prišel si sem na krovu nemške podmornice. Ali ima Nemčija res toliko podmornic, da katero lahko tvega samo zato, da izkaže ljubezniost tebi. Ah, kaj pravim! Da, da ti omogoči pot sem, da bi preprečili gibanje, ki bi njej sami, Nemčiji, koristilo?«

Roger je trdovratno molčal.

»Odgovori, Roger,« je resno dejal grof, »vsaka minuta je dragocena.«

Ker je Roger molčal še naprej, je grof nadaljeval:

»Kaj si jim rekel, da so te prepeljali sem in to celo pomagali?«

»Prevaril sem jih,« je dejal obiskovalec. »Dejal sem jih, da se vracam na Irsko zato, da razglasim revolucijo.«

»Ali so ti verjeli?«

»Mislil so, da je to res, mylord. In takoj so mi ponudili nekaj, za kar jih nisem prosil.«

»Kaj?«

»Pripravili so cel transport streliva in pušk in ga vtipotapili na neutralno ladjo.«

Videl sem, kako se je bolna grofova roka pod odoje strahovito stresla. »Kje je sedaj ta transport?«

»Kmalu mora dojeti, mylord. La-djo je ves čas spremilja podmornica, s katero sem potovao.«

»Moj Bog,« je mrmral grof.

V sobi je vladal žalostna tišina.

»Mylord, kaj vam je?« je šepetal sir Roger.

»Kaj mi je,« je dejal grof Antrim, »kaj mi je.«

Grofova ramena so drgetala.

»Mislil, da si prevaril Nemčijo, Roger. Nesrečnež. Vodili so te za nos kakor otroka.«

»Kaj hočete reči s tem, mylord?«

»Kaj si naredil? Roger? kaj si na-rebil?«

so jih bile odložile v pozni jeseni: prevažanje najmlajših Arijčkov, poučevanje v vzgojo jih izročene nezne mladine, strašenje z brkati, s slabijo opasanjam možem, ki bo to mladino »pohopsal«, če bo tekala s poti preveč po travi. Penzionisti grejejo svoje, čez zimo usedele ude, razpravljajo o dogodkih doma in po svetu ter »nasploh uganjava« visoko politiko. Mladci rod zahaja pod Tivoli, ves nemiren, kakor bi ga obhajalo »sladke« slutnje; knjiga postaja zoperna, šolska soba pusta, dobrini nauki in koristni nasveti na vso moč dolgočasni. Ljudje se začutijo prejonejo, kadar zaidejo v park; v mestu samem prav za prav skoraj ne občutijo, da je prisila pomlad. Čuti jo prav bolj le njihov žep: treba je odložiti zimsko suknjo, kupiti površnik, kupiti novo obliko, nove čevlje, tudi zunanjost se mora pomladiti. V mestu samem prav za prav ne občutiš pomlad bi bog ve kakej jasno: še, če jo udarite v Tivolski gozd, na Rožnik, v Mestni log, na Barje, na Ljubljansko polje, na Golovec, jo doživite. Vse zeleni, vse cvete, greste po polju, greste skozi gozd. Ta čas so vse steze in pota snažne, kar same vas vabijo k hoji. V mestu jo spoznate prav za prav skoraj le po soncu, po večji topotli, po umitih oknih, po izložbah, v katerih vabijo

k nakupu tako imenovane »pomladanske modne novosti«, po nebui, ki postane svetlejše, svobodnejše in višje, po skromnem zelenju v mestnih nasadih in v parkih sredi mesta. Pa se po nečem, kar se zadnja leta v Ljubljani hvalevredno vedno bolj uveljavlja: privatniki so začeli parcelo, ki so jo kupili k hiši, preurejati v vrt. Zadnja leta je v Ljubljani vedno več vrtov, celo bliži mestnega središča. Tod zazelenje breze, trava ozeleni, tulipani in vse drugo pisano cvetje se odpre. Tudi tod lahko Ljubljanci, ki jih med devolnimi dnimi zanese pot mimo, dožive kos spomladanskega razpoloženja. Pa še, če gredo na Ljubljanski grad! Na mesto pogledajo: med grmdo hiš, zvonikov, tovarniških dimnikov lise svetlega zelenja. Mnogo je še v današnji Ljubljani drevja, predvsem kostanjev. Pogled z Grada je prav mikaven. Saj pa zadnje čase tudi občina pridno skrb za kulture te vrste. Spomladni vedno brkljajo v kakem parku delavci. Letos se kar nehote ustavite na Miklošičeve cesti, kjer pravkar temeljito preurejajo park. Tudi tu ste deležni pomladanskega razpoloženja; marsikateri Ljubljanci pa dolgem, dolgem času do spet lahko vidi, kakšno je prav za prav delo z lopato, krampom in grablji. Sicer pa moramo dandanski, kadar res zacutimo v sebi potrebo, da bi doživel vstajenje prirode in začutili pomlad, odriniti iz našega, že močno razraslega in zazidanega mesta, ven, v prirodo, na grice in na polje, med cvetje in zelenje.

Realitetne kupčije in stavbna sezona

Nad 500 pogodb za 45 milijonov

Ljubljana, 29. aprila.

Prav zanimiv je splošen pregled o registriranih kupnih pogodbah z ozirom na sedaj že spomladni razmeroma živahnost stavbne gibanje. V letosnjih prvih štirih mesecih je bilo že prijavljeno nad 500 kupnih pogodb za celotno vsoto okoli 45 milijonov. Zelo so se razvijale kupčije zemljišč in posestev v daljni okolici in na mestni periferiji. Nekateri kmetje so bili primorani, da so od svojega grunta odprodali po več parcel, za katere je bilo mnogo interesentov. Z izkuškom za prodane parcele so nato krili razne obveznosti, zlasti davke in posojila. Mnogi pa so v neposredni bližini mesta večje kompleksne razparcelirali in prodajo sedaj stavbne parcele po 6 do 15 din za kvadratni meter. V mestu so bile nekatere stavbne parcele prav drage in so bile prodane od 100 do 250 din kvadrat. V okolici grade mnogi varčni delavci in privatni nameščenci stanovanjske hiše je stavbno gibanje prav živahno. Tudi v mestu je opažati živahnost gibanja. Mnogi gospodarji prenavljajo svoje hiše. Dela je enkrat dovolj. V zemljišči knjigi so bile zadnje mesece izvedene mnoge zemljiščne transakcije.

Ravnatelj tovarne »Stora« na Celovški cesti Fran Vogel je kupil od Ane Arkove, soproge ravnatelja, dvanajstnice, parcelo št. 49-16 k. o. Gradisko predmestje v obsegu 956 kvadratnih metrov za 134.000 din.

Kmetijska družba je izvedla milijonske hiše kupčije. Ta družba je bila doslej lastnica hiše št. 1 v Tavčarjevi ulici, kjer se nahaja Kmetijski hranilni in posojilni dom. Ta hiša je vpisana v zemljiščni knjigi pod št. 237 k. o. Kapucinsko predmestje. Hišo je zgrajena leta 1910 in 1911. Pokojna Marija Šusteršičeva roj. Tičarjeva lastnica papirne trgovine v Šelenburgovi ulici, in njen soprog Anton Šusteršič, blagajnik Mestne hranilnice ljubljanske, sta 18. julija 1918, ko so Nemic začeli prodajati hiše v zemljišču, kupila od sester Kokalj za malenkosten znesek. Trgovec Tomaz Mencinger pa je naslednje leto od obeh kupil hišo za 195.000 kron. Veletrgovec Josip Verlič in njegova soproga Ana roj. Ovcjak sta od Tomaža Mencingerja kupila hišo 6. aprila 1932.

Košir Ivanka, hčerka posestnika in trgovca v Travniku pri Loškem potoku, je kupila od posestnice Jenko Antonije v Zgornji Šiški št. 302 posestvo pod vlož. št. 1099 k o Zgornja Šiška za 95.000 din.

»Deka«, parna pekarna r. z. o. z. v likvidaciji, je prodala posestniku Josipu Črnigovi, stanovanju v Glinški ulici št. 8, pekarni z vsem inventarjem, vpisano pod vlož. št. 350 k. o. Gradisko predmestje, za 280.000 dinarjev.

Pinterič Marija, soproga višjega pisarniškega oficira v Ljubljani, je prodala Metkij Stranskiemu rojeni Primožičevi hišo št. 2 v Franketovi ulici, vpisano v zemljiščni knjigi pod vlož. št. 845 k. o. Spodnja Šiška, za 160.000 din. Hiša se nahaja na vogalu Franketove in Staničeve ulice.

V Severni Ameriki bivajoči upokojeni policijski stražnik Josip Bole je prodajal Alojziju Spornu, uradniku uradučnemu na ljubljanski univerzi, vilo v vrtom v Bezenški ulici, vpisano pod vlož. št. 293 k. o. Udmat, za 152.000 din. Lahko bi navedli še mnogo drugih kupčej.

Načelna poslovna hiša je bila dobro dohod. Tembolj pa se moramo za naše starodavne božjepotne cerkve sedaj zavzeti mi, ki nas tako meje ne ločijo. Ne dopustimo, da bi naša božjepotne cerkve, ki so jih z velikim trudem in žrtvami gradili naš predniki, sedaj zaradi naše malomarnosti propadne. V soboto, 21. maja bo ob Ave Mariji pridiga v litanje, potem pa bo prilika za sv. spoved v Nedeljo, 22. maja (5. nedelje), pa bo zjutraj ob 6. govor in sv. maša; med sv. mašo pa bo skupno sv. obhajilo.

sedaj meja preprečila dohod. Tembolj pa se moramo za naše starodavne božjepotne cerkve sedaj zavzeti mi, ki nas tako meje ne ločijo. Ne dopustimo, da bi naša božjepotne cerkve, ki so jih z velikim trudem in žrtvami gradili naš predniki, sedaj zaradi naše malomarnosti propadne. V soboto, 21. maja bo ob Ave Mariji pridiga v litanje, potem pa bo prilika za sv. spoved v Nedeljo, 22. maja (5. nedelje), pa bo zjutraj ob 6. govor in sv. maša; med sv. mašo pa bo skupno sv. obhajilo.

Zbor notranjskih fantov in deklet

Najbolj veličastna pa bo pri nas binkočna nedelja. Ta dan bo namreč cerkniško fantovsko okrožje pri nas v Starem trgu imelo svoj letni okrožni tabor, kjer bodo naši fantje in dekleta pokazali, da v njih živi smisel za delo in žrtvo. Pokroviteljstvo tega tabora je prevzel dr. M. Natlačen. Prav lepo torej prosimo že sedaj, da bi se vsi naši fantje in dekleta in tudi drugi ta dan pri nas polnoštivilno zbrali, da tako skupno manifestiramo in se pokažemo. Na svidenje na binkočno nedeljo, 5. junija t. l.

Te dui žalujejo v Nadlesku pri Mežnarjevih brat in sestre za svojo najmlajšo sestro Pepco Intihar. V zadnjem času je pokojna služila v Medvodah in je dne 3. aprila neznanokam izginila. Na belo nedeljo še so jo našli v Savinji blizu Ljubljane. Kaj je dekle privredno do te tragične smrti, do sedaj še ni znano. Doma smo jo vedno poznali kot pošteno krščansko dekle.

Na priljubljeni Križni gori bo prvi letošnji romarski shod peto nedeljo po veliki noči. Že od nekdaj so ljudje od blizu in daleč radi zahajali na te romarske shode. Zlasti radi so na te shode prihajali bratje s Pivke, ki jim je

»Sicer, Roger?«

»Prisezite, mylord, prosim vas! Ah! Vidite, ne morete prizeti! Sami se ne nadejete uspeha. Kako ste mogli izdati iz svoje postelje to strahovito polno velje, zaradi katerega bo kmalu padlo toliko mladih ljudi?«

»Zdi se mi, Roger, da mi hočeš ukazovati,« je dejal grof Antrim.

Sir Roger ni mogel odgovoriti. Stinil je pesti, skril glavo v odejo in hrobel.

»Nič ne škoduje,« je nadaljeval z dvignjenim in mogočnim glasom, »kar si mi očital zdaj, si mi imel prav

Od tu in tam

Zelo zanimiv predlog glede razbremenitve kmetov-dolžnikov je poslala kmetijska zbornica za vrbsko banovino tamkajšnji banski upravi. V tem predlogu je omenjeno, da bi se vsakodelna vplačila kmetov-dolžnikov morala znižati za najmanj 150 milij. din. Če bi pa bilo vsako leto toliko manj vplačil, bi bilo treba poiskati neke nadomestila. Kmetijska zbornica vrbske banovine pa zato predlaže, naj bi se sladkor stavljal pod monopol in naj bi se dohodki od tega uporabljali za razdolžitev kmetov. Če bi sladkor obdavčili za 4-5 din na kg, bi skupni davek na sladkor narastel v enem letu na 300 milijonov dinarjev. Če bi se ta denar porabil za razdolžitev kmetov, bi bili vsi kmetje kmalu rešeni dolgov. — Tak predlog je seveda lep in koristen, posebno za tiste kraje, kjer sladkorja malo porabijo. V teh krajih bi na ta način plačali malo davku na sladkor, če so pa v teh krajih kmetje zadolženi, bi jim bil pa dolg vseeno počasi zbrisani.

Zupana v Velikem Popoviču, Vojina Vojniča, so te dni ubili iz zasede. Pravijo, da je bil Vojnič zelo znana osebnost v vsej moravski banovini. Njegova preteklost je res zanimiva. Med svetovno vojno je šel med hajduke ter vodil boje proti Bolgarijem. Izkazal se je tako hrabreg, da so ga proglašili za narodnega junaka. Po vojni je bil celo obtožen raznih zločinov in je bil tudi že večkrat kaznovan. Sodišče ga je tudi že ob sodilo na 20 let robije, višje sodišče pa je to ob sodbo razveljavilo. Leta 1934 so ga spet aretirali kot vodjo tolpe, ki je organizirala napad na belgrajsko Trgovska banko. Tedaj je ta družba nameravala ogoljufati tudi večje število srbskih kmetijskih zadruž. Belgrajsko sodišče je Vojniča ob sodilo na dve leti robije, pa je bil ta že čez leto dni doma. Pravijo, da se je znal povsod »izmazati«, in da je imel glavno besedo v svojem kraju. Celo to poudarjajo, da je bil od sile intelligenten in sposoben človek. Na vsak način je bil to res odličen župan!

Dvojevati se mislita nar. poslanec Gavra Santo in somborski posestnik Peter Feribah. Ta dvoboja naj bi bil celo v Budimpešti. Do sporu med njima je prišlo takole: Oba sta bila na zadnjem živinski razstavi v Novem Sadu. Poslanec G. Santo je zvezel, da je omenjeni posestnik neke preveč govoril čez njega. Zato ga je na živinski razstavi, kjer sta se srečala, ustavil, ter zahteval, naj mu pojasni, čemu tako govoril o njem. Peter Feribah pa se je nasproti poslancu menda zelo nedostojno obnašal in Santo ni hotel vprito številnih gledalev takoj obračunati z njim. Povabil ga je na dvoboja v Budimpešto. Feribah pa na ta dvoboja ni pristal, pač pa se je prej hotel razgovarjati še s pristasi madžarske stranke v Vojvodini. Po svojih avdovatov pa je nato sporočil poslancu Santu, da bo že posebno razsodišče odločilo, ali naj se dvobojujeva v Budimpešti ali ne.

Na istem kraju je v enem mesecu isti vlek povzeto dva brata. Zgodila se je ta nesreča na železniški progi Sarajevo-Dubrovnik. Ne bi bilo na vse zadnje to že tako zelo čudno, če bi šlo za samomor. Pravijo pa, da sta bila oba brata zelo trezna in da nihče ne more misliti, da bi šla prostovoljno drug za drugim v smrt.

Na 4 leta rojbe je bil obsojen občinski blagajnik iz Novega Graga v Podravini, Marko Verdiša. Obtožnica mu je očitala, da je prejemal od raznih ustanov večje vsole občinskega denarja, ki pa ga ni vložil v občinsko blagajno, pač pa pri držal zase. Obsojen je bil tudi zato, ker je vodil svoje zasebne blagajniške zapiske, ki so bili čisto drugačni kakor pa tisti, ki so na občini veljali za uradne. To je delal zato, da je laže poneverjal denar. Ponaredil je tudi podpis knjigovodje na neki priznanci in se na ta način polasti vsole 50.000 din.

Na delo v Nemčijo je zadnje čase odšlo tudi že precej Hercegovcev. Pravijo, da bodo v Nemčiji dobro zasluzili. Večinoma so to sami mladinci, stari okoli 20 let. Pravijo pa, da ti mlaiki Hercegovci niso postali nenadoma tako zelo pridni, pač pa da jih žene v Nemčijo le želja, da bi videli kak sveta, zdaj, ko se jim nudi tako lepa prilika. Po svoje si bo razlagal to hercegovsko potovanje v zamejstvo oni, ki ve, da so nekoč ravno Hercegovcem ponujali v Voivodini zemljo za obdelovanje, pa da tedaj med njimi ni bilo bogove, kaj pripravljenosti, da bi sprejeli to povabilo, ki je bilo zanje dosti poceni.

Nova pogajanja za sklenitev trgovske pogodbe v Nemčijo se bodo te dni začela v Splitu. Že več let se nasi pomorski trgovski krogi prizadevajo, kako bi povečali izvoz morskih rib v Nemčijo. S sedanjimi trgovinskimi pogajanjami med Jugoslovijo in Nemčijo je to vprašanje znova oživeljalo. Nasi trgovci, ki izvajajo morske ribe na tujih tržiščih, so se izvoz teh rib v Nemčijo povzeli na 400 ton. To zahteva so trgovci z ribami poslati Trgovski in industrijski zbornici v Splitu, da jo izrazi pri sedanjih jugoslovansko-nemških pogajanjih. Iz Dalmacije so dozdaj izvajali v luje države vsega skupaj le okoli 400 ton morskih rib, vsakodelne zaloge pa znašajo okoli en tisoč ton. Torej ostane doma 600 ton teh rib. Ker jih je težko vse porabiti doma, se jih navadno vsako leto precejšnje množine pokvari.

Novo dalmatinsko pristanišče nameravajo zgraditi ob izlivu reke Neretve. Naši strokovnjaki so že pred nekaj leti sklenili na tem mestu zgraditi pristanišče, vendar pa do zdaj še ni bilo dovolj denarja. Poleg tega pa so hoteli vprašati za svet glede tega pristanišča, tudi nekaterje tuje strokovnjake za graditev pristanišč. Pred kratkim so naši strokovnjaki pregledovali naša dalmatinska pristanišča ter naredili načrt, kako bi se nekatera preuredila, na gotovih mestih pa zgradila nova. V tej komisiji je bil tudi italijanski pristaniški strokovnjak Coenagli, ki je med drugim tudi poudaril, da je mesto ob izlivu reke Neretve zelo pripravno za zgraditev dobrega pristanišča, treba bi bilo le vzpostaviti boljšo zvezo z zaledjem. Zato so začeli tudi že graditi železniško progo od Metkoviča do Ploče, kjer bo stal novo pristanišče. 5 km jo je že zgrajene.

Redna letalska zveza med Belgradom in Sarajevom bo vzpostavljena 1. maja. Iz Belgrada bo letalo vsak dan odletelo ob 6 zjutraj in bo preletelo to progo do Sarajeva v 55 minutah. S 15. junijem pa se bo začel tudi večakodnevni letalski promet med Zagrebom in Sarajevom.

Koliko čistega dobička ima Poštne hranilnice, kažejo zanimivi podatki zadnjih let. Poštne hranilnice je lansko leto imela suhega dobička 61 milijon dinarjev. To je bil obenem tudi največji doseženi dobiček, kar ga je ta hranilnica sploh kdaj imela. Predlanskim ga je bilo 59. leta 1935. pa 56 milijonov dinarjev. Od svoje ustanovitve, t. j. od leta 1923 pa do danes znaša ves čist dobiček Poštne hranilnice pol milijarde dinarjev.

V. Skvarkin:

Izpit za življenje

V. Skvarkin je eden izmed tistih redkih sovjetskih dramatikov, ki si je utri pot na svetovne odre, obenem pa tudi pridobil dovoljenje, da ga spoznamo na domačem slovenskem odu Njegovo »Tuje dečete« je želo na mnogih evropskih odrih sijajne uspehe. Tudi za Ljubljano je bilo prijetno razočerje, da so visoki umetniški ustvarjalnosti sodobne ruske dramatike, o kateri smo do nedavna poslušali trdite, da je njena moč predvsem v spretni propagandni tendenci, — »Tuje dečete« in sedaj »Izpiti za življenje« je te trdite kreko zavrglo.

Ceprav komedija »Izpiti za življenje« v marsičem ne dosegla umetniške in dramske zaokroženosti komedije »Tuje dečete«, vendar nam odkriva na čudovit in nevezan način vso lepoto in gremkovo uskladanega življenja, ki teče enakomerno in ki je kakor velik, pol val, ki drži človeka na površju. Treba je držati se na površju. Imeti vero v svetleši dan. Prestati izpit v življenje, potem vztrajati — ker nenadoma bo prišla nova prekušnja in ponovno bo treba dokazati, da si zrel za življenje.

V svetu, ki nam ga kaže Skvarkin, je padla murskatera moralna institucija, na katero bi se lahko človek naslonil in gradil nanjo svojo trdnost. Tu je primarna emocija vera v človeka, vera v veliko čisto ljubezen, čut do dolžnosti in iz njega izvirajoča tovarška pomoč »s katero človek sam postaja močnejši, ki jo daje«, kakor pravi avtor sam.

Prof. Anton Ivanovič Strahov je tista oseba, ki izzareva to avtorjevo prepiranje in vero v zmago pozitivnega, ustvarjalnega življenja. Njegova vztrajnost, dobra volja, vedno pripravljenost pomagati nas presenečata, kakor preseneča Marjo Mihajlovnko, ko izraža o njem dvom, če ni morda svetnik. Razumljivo je, da ni njegova notranjost tako mirna, da tudi njega objema tesnoba, ko ga zapusti žena, vendar ju njegov preokret tako odločen, da bi lahko govorili o neke vrste idealiziranju njegovega značaja. — K temu se pridruži še njegova težko verjatna ljubezen po habljene Ljube. — Toda vse to nas ne moti, ne odvrača. Vsa njegova vera, njegovo junaštvo in vztrajnost je tako blizu sodobnemu človeku, tako prepriljiva, ker ni vezana na nobeno shemo, nobeno utemeljenost tega li onega, ampak raste iz čistega in nepokvarjenega hrepnenja odkrivati, krepiti in iškat v življenju to, kar je lepo,

kar je zdravo, kar daje upanje v lepšo bodočnost človeštva.

»Izpiti za življenje« je komedija, ki nima ostre dramske napetosti, ampak nam v obliki valovne črte kaže različne usode, žalosti, hrepnenja, veselja, upanja in vere skupine ljudi, ki se zbirajo in živijo v stanovanju prof. Strahova. Dramatska napetost avtor spretno nadomešča s humorjem, ki je povsod iskren in boder in ki ne pušča nitri trenutek, da bi pozornost gledalca popustila. Ta pomanjkljivost komedije pa zahteva od režisera in igralcev, da večje izrabijo vsko priliko in s polnim oblikovanjem, doživljjanjem na oduš ustvarjajo tisto živahnost, ki jo zahteva igra.

Režiser in inscenator g. inž. arh. B. Stupica je že na sami sceni označil to mnogovrstnost in živahnost. Oder je razdelil v več prostorov, kar je pri režiji spremno uporabil, da ni bil prizor nikdar mrtev, ampak živahan in poln. G. Stupica je tudi igral glavno osebo prof. A. I. Strahova. Njegova podoba je bila mogoče malo preveč skopa v izražanju notranje razgibanosti samega junaka. Vendar pa so bili vsi važni prizori podani zelo prepriljivo. Njegovo ženo Natalijo Petrovno je igrala g. M. Danilova, ki je dobro podala njeno površnost in urejenost. Naravnost oddišena pa je bila postava Marie Mihajlovnke od g. M. Nablocke. — Tu je Nablocka pokazala vso svojo igralsko moč, ki temelji na izrazitem realizmu. — Odpruščenega uradnika Vasilija Maksimoviča Zverjeva je mojstrsko pokazal g. M. Skrbinšek. — Težko vlogo Ljube je imela g. V. Juvanova, ki se je presenetljivo vživila v položaj pohabljene, doraščajočega dekleta. Omenim naj še g. S. Severja, ki je igral — mogoče malo preveč vhementno — dijaka Stjepana Ilijina, gosp. Jana v vlogi prof. P. N. Verhovskega, Sancina kot sefa pisarne in g. A. Levarevo, ki je temperamentno kreiral Nino, sestro Pavla Nikolajeviča.

Komedija »Izpiti za življenje« je lepo uspela. Pozna pa se je vedno neizbežna hitrica, ki je postala v naši Drami običaj in ki se razodeže v nepreštevanih kretanjih in preglasenim suselu. Toda to je drugo poglavje, kakor je povedal na zadnjem predavanju režiser Ciril Debevec.

»Izpiti za življenje« je prestavil dramaturg gospod Vidmar.

(Die V glavnih vlogah: Käthe v Naruhigen, Lucie Enguisch, Hans Moser, Mädchen) Theo Lingen

KINO UNION Finale

Tel. 22-21

Nagradi tekmovalci, pri nakupu vstopnice ne pozabite zahtevati številke za žrebanje!

Prireditev Celjskega kulturnega tedna

Celje, dne 27. aprila.

Med vsemi prireditvami, na katerih je letosnja sezona v Celju res bogata tako v številčenem kontekstu raste tudi nervoznost in bojanje, da ne bi vse zadnje še sodniki zakrivila kakega poraza. Najjasnejši znak, da se bliža prvenstvo koncu, je to, da klubu iščejo za sojenje tuge sodnike, ki jim bolj upajajo kot pa domaćim. Dejstvo, da bodo nedeljske ligaške tekme sodili trije tuge sodniki in samo dva domaća, ne daje ravno najboljšega izprizvalev, ki so se poslužili polovične voznine, ki je dovoljena za čas od 28. aprila do 12. maja za prihod, od 30. aprila do 14. maja za odhod. V nedeljo 1. maja bo ob pol 11. otvoritev prireditve CKT v

Trije tuij sodniki bodo sodili nedeljske tekme

Državno nogometno prvenstvo se bliža k kraju. V celju imajo klubu za odigrati še tri kola. Z bližajočim koncem raste tudi nervoznost in bojanje, da ne bi vse zadnje še sodniki zakrivila kakega poraza. Najjasnejši znak, da se bliža prvenstvo koncu, je to, da klubu iščejo za sojenje tuge sodnike, ki jim bolj upajajo kot pa domaćim. Dejstvo, da bodo nedeljske ligaške tekme sodili trije tuge sodniki in samo dva domaća, ne daje ravno najboljšega izprizvalev, ki so se poslužili polovične voznine, ki je dovoljena za čas od 28. aprila do 12. maja za prihod, od 30. aprila do 14. maja za odhod. V nedeljo 1. maja bo ob pol 11. otvoritev prireditve CKT v

Bograd: Bask : Ljubljana, Jugoslavija : Gradjanski.

Zagreb: Concordia : BSK.

Sarajevo: Slavija : Jedinstvo.

Split: Hajduk : Hašk.

Ljubljaničani bomo z veliko skrbo pričakovali v nedeljo zvezčer blagajnskega rezultata. Bask je zelo nevaren in tudi dober nasprotnik. Pri zadnji tekmi z Gradjanskim, ki jo je sicer izgubil, toda povsem nezadušeno, je igral brez svojega najboljšega igralca Tomaševiča. V nedeljo pa nastopi kompleten. Bask postaja vsak dan močnejši; s pristopom bivšega igralca BSK-a Tirkaniča k belgrajskemu amaterskemu klubu pa je slednjih mnogih pridobil in bo v prihodnjem prvenstvu igral še bolj odločilno vlogo. Pot Ljubljane je težka in če smo odkriti, moramo priznati, da ne smemo mnogo računati. Prepričani pa smo, da bodo naši fantje igrali tako kot v zadnjih dveh tekemah in da Bask tudi ne bo odšel z igrišča brez gola. Tekmo bo sodil po sporazumu Dukic.

Druga belgrajska tekma med Gradjanskim in Jugoslavijo bo tudi zelo zanimiva. Gradjansku gre za drugo mesto in to do skupšči zmagač za vsako ceno. Lani je zmagal Gradjanski z 2:3. Belgrajski rdeči so na domaćih tleh nevarni in ne bo nobeno presečenje, četudi zmaga Jugoslavija. Izid tekme pa je zelo važen in bo odločil tudi o tem ali bo igral Gradjanski za srednjeevropski pokal. Tekmo bo sodil po sporazumu oba klubov Bilal.

V Zagrebu pa bo sodil na zahtevo BSK-a tekmo med Concordio in BSK-om tuge sodnik. BSK ne sme izgubiti nobene točke, slučajnostna zmaga Concordie bi bila zanj lahko usodna. BSK se hoče zato zavarovati in je kljuc tuge sodnika. Če bi zmagal BSK z lanskim rezultatom v Belgradu 1:6, potem mu prvenstvo tudi teoretično nične ne more vzeti. BSK je favorit. Tudi Ljubljani bolj prija poraz Concordie.

Jedinstvo gre v Sarajevo. Tudi Jedinstvo hoče tuge sodnika, kajti tudi njemu gre za točke in pot v Sarajevo zanj ni lahka. Lani je Jedinstvo v Belgradu zmagal z 0:1. V nedeljo verjetno ne bo Ljubljaničani

kar je zdravo, kar daje upanje v lepšo bodočnost človeštva.

»Izpiti za življenje« je komedija, ki nima ostre dramske napetosti, ampak nam v obliki valovne črte kaže različne usode, žalosti, hrepnenja, veselja, upanja in vere skupine ljudi, ki se zbirajo in živijo v stanovanju prof. Strahova. Dramatska napetost avtor spretno nadomešča s humorjem, ki je povsod iskren in boder in ki ne pušča nitri trenutek, da bi pozornost gledalca popustila. Ta pomanjkljivost komedije pa zahteva od režisera in igralcev, da večje izrabijo vsko priliko in s polnim oblikovanjem, doživljjanjem na oduš ustvarjajo tisto živahnost, ki jo zahteva igra.

Režiser in inscenator g. inž. arh. B. Stupica je že na sami sceni označil to mnogovrstnost in živahnost. Oder je razdelil v več prostorov, kar je pri režiji spremno uporabil, da ni bil prizor nikdar mrtev, ampak živahan in poln. G. Stupica je tudi igral glavno osebo prof. A. I. Strahova. Njegova podoba je bila mogoče malo preveč skopa v izražanju notranje razgibanosti samega junaka. Vendar pa so bili vsi važni prizori podani zelo prepriljivo

Kdaj so postali slavní razni možje

Slošno prevladuje prepričanje, da človek doseže svoje največje uspehe v gotovi življenjski dobi. Iz zgodovine pa vemo, da so dosegli nekateri slavo že v mladenski dobi, drugi v starosti. Ono menjenje, da doseže človek največ v moški dobi, v toliko ne drži, saj vidimo, da je vsak uspeh odvisen od človeka samega, od njegove življenjske sposobnosti, od njegove priprave za svoje delo in pa tudi od tega, da se nekaterim prej odpre, nekaterim pa pozneje. Ze pri nas Slovencih vidimo, da so naši najboljši dosegli mnogo uspehov že v mladosti.

Uspehi pred 20 letom starosti

Mihail Faraday, angleški prirodozovec, je bil s trinajstimi leti že knjigoveški vajenec, s 16 leti pa je znašel elektroločni zakon. Aleksander Veliki je premagal z 18 leti Grke pri Keroneji; knečka hči Ivana Arška je s 17 leti leta 1429 osvojila Reims in kronala kralja Karla VII. Ko so se žigali na grmadi, še ni imela 19 let. V drugem desetletju so češči uspehi. Newton je s 24 leti odkril gravitacijski zakon in nekaj let pozneje diferencial. V enaki starosti je Marconi odkril brezžično telegrafijo. Fizik Filip Reis je bil 26 let star, ko je sestavil prvi telefon. Lindbergh je bil 24 let star, ko je kot prvi preletec ocean. Z istimi leti je Michelangelo ustvaril Pietu. Pietro Mascagni je napisal v svojem 28. letu svetovno znano opero Cavalleria rusticana. Stanley pa je v istih letih že prepotoval Afriko.

Prediamo sedaj v tretje desetletje življenja posameznih mož. Edison je s 32 leti, v letu 1879, znašel žarnico, Helmholtz je z istimi leti dal kratkovidnim lečo, s 33 leti je šel Vasco da Gamma na pot v Indijo. Karl Marija Weber je zložil s 34 leti Carostrelca, s 35 leti je začel pisati svoje nesmrtno delo Božanska komedija. Dante, Rafael Santo je naslikal Sikatinsko Madono in Napoleon se je oklical za cesarja. Tudi 37 letniki niso kar tako. Bleriot leti iz Doverja v Calais, Wagner doživi svojo prvo predstavo. Lohengrina in Cooper napiše znano mladinsko povest Zadnjo Mehikanec. Z 38 leti je Kolumb odkril Ameriko, astronom Keppler odkrije zakone o gibjanju zemlj. Amundsen je pred svojimi 40 leti odkril severni tečaj.

Vsič življenske stvarjalne moči

Četrto desetletje človeškega življenja je doba, ko človek ustvarja največ. Profesor Emil Behring je s 40 leti odkril zdravljenje s transfuzijo krvi. Franklin iznajde strelovod, z 48 leti naslikava Leonardo da Vinci Zadnjo večerjo, Lafontaine napiše svoje Basni. S 50 leti je odkril profesor Röntgen

Prava slika španskih grozot

Ko dnevno beremo poročila o španske vojni, si pač ne predstavljamo dosti, kaj ta vojna pomeni za tolike tisoče. V zadnjih bojih pod Pireneji je pribelo več žena, otrok in vojakov na francosko ozemlje. Beg sam je pomenil že neizmerno trpljenje, saj je bilo treba prekoračiti čez 2000 m visoke Pireneje, brez turistovske opreme, zmrzavati po zasneženih višinah in pričakovati neprilagodljiva sprejema pri tujcih.

Ko je prišlo tudi več tisoč vojakov — če se vse mogoče enjme zavite prikazni sploh še morejo imenovati vojaki — je za francoske oblasti nastopilo važno vprašanje, kaj naj po mednarodnem pravu z njimi store. Nekateri so trdili, da jih morajo pognati nazaj čez mejo, drugi pa so zahtevali zanje gostoljubja. Nazadnje so se odločili poslati jih nazaj v Španijo, toda brez orožja in kamor so sami hoteli: k svoji armadi ali k Francu. Zanimivo je, da jih je samo kakih 5% glasovalo za Francijo.

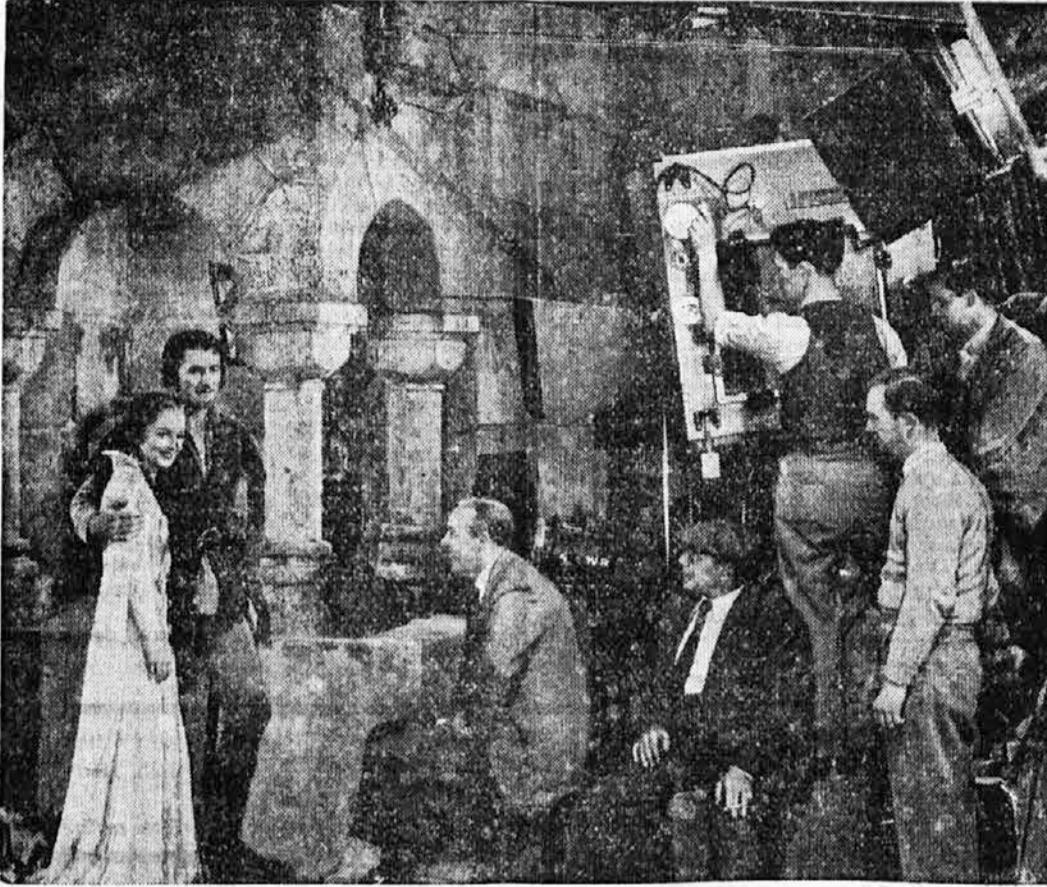
Natralni so jih v napol polomljene živinske vagoni, ki so že sami na svoji »koži« občutili moč raznih streliv ter jih previdno prepeljali nazaj v Španijo. Vojaki so bili po večini sami mladi, toda popolnoma izčrpani, onemogli in brez vsakega zanimanja. Klub sesradanosti se niso prav nič privali za hranjo; eden jo je vzel za svoje tovariši v wagonu ter jim je bio razdelil. Kakor stroj so se iztegovelake roke brez nepotrpežljivosti, kakor stroj so mlele čeljusti, nato so pa bedna bitja zoper popadalpa po tleh, zaspala in se odpeljala kot živila v klavnicu nazaj pred žrela topov.

X-žarka, 52 letnik Galvani odkrije elektriko, Kant napiše svoje slovečno delo Kritika čistega razuma, Cervantes konča v 58. letu Don Kihota. Pri 60 letih zloži svojo pero Netopir Johann Strauss in Tolstoj napiše Ano Karenino.

Velika dela v visoki starosti

Nastopi doba, ko je vedno manj večjih uspehov. Z 62 leti je Bramante narisal načrt za cerkev sv. Petra v Rimu, Hindenburg z 66 leti odloči bitko pri Tannenbergu, Blücher se spopade pri Waterlooju z Napoleonom s svojimi 73 leti in Humbold konča svoje delo Kosmos.

V vsaki starosti človek doseže gotove uspehe. Treba pa je zato nadarjenost, ustvarjalno silo, intuicijo, kritičnost, delavnost, pridnost, treba pa je imeti tudi duha.

Tako delajo v Hollywoodu filme.

Slika nam kaže prizor iz Warner Brossovi filmskih delavnic v Burkbanku ob odmoru med izdelovanjem velikega zgodovinskega dela »Robin Hood. Igralca na sliki sta Errol Flynn in Olivia de Havilland, ki sta igrala glavni vlogi v Poročniku indijske brigade.«

Knjiga v 692 jezikih

V Londonu, na ulici Kraljice Viktorije, je hiša z imenom Bible House, ki je last britiske biblične družbe. Ustanovljena je bila leta 1804 in sicer z namenom, da razširja božjo besedo in jo razprostre po vsem svetu. Iz raznih ustanov se zbirajo denar in vsi prispevajo, da lahko tiskajo knjige čim cenejše, tako da si jo more vsake kupiti.

Vse podružnice tega društva, ki so raztresene po vsem svetu, imajo do 1200 potnikov. V 130 letih svojega obstoja je prodalo 480 milijonov knjig in sicer v 700 jezikih. Delo teh potnikov je težavno, saj morajo prepotovati ves svet.

Vsič narod ima svoje sveto pismo

Ogromno delo prevajanja opravljajo profesorji vsega sveta. Neštečokrat je ravno sveto pismo dalo posameznim narodom temelj za njihovo književnost, saj je ravno sveto pismo bila prva knjiga, ki je bila tiskana v njihovem jeziku. Mnogi narodi, kakor razni črnci v Afriki in narodi ob Južnem morju, so videli svoj jezik prvič natiskan ravno v svetem pismu. Zanimivo je tudi, da se vsakot leto tiska vedno več za indijske mohamedance, potem za Perzijo, in za Irak.

Rajši v ječi, kot pa na svobodi

Pred kratkim se je dogodil v bostonski jetnišnici svojevrsten pripeljaj. Uprava jetnišnice je sklenila spustiti na svobodo jetnika Truhalskega. Možkar se je namreč zelo dočisto obnašal v ječi, tako da je uprava sklenila, da ga njegova dolgotletne ječje osvobodi, toda kar je najbolj čudno in je vzbudilo vseslošno začudenje, je odklonil. Možkar, ki je po poklicu lesorezec, je v ječi pridno delal in še dobro zaslужil, z vso vremeno se je vrbel v svoje delo, kajti imel je na razpolago vse pripomočke, katerih na svobodi nikdar ni imel. Poleg tega je trpel na želodčni bolezni, ki se pa je začenjala zdraviti na vsakdanji enolični in redni hrani. Ker je torej preprost način življenja v ječi vplival nanj tudi zdravstveno, je odklonil svobodo in pravi, da hoče prisojena mu leta kar odslužiti v ječi. Res, čuden možkar, kaj ne?

Priprava, ki ti pove, da lažeš

Amerikanci, ki so znani po svoji odkritosti in neutešljivi želji po najrazličnejših novotvorjah, prijetnih ali neprijetnih, so začeli uporabljati svojevrstno napravo, ki jo iznajdite skromno imenuje poligraf, ljudje pa so ji dali razumljivejše ime: lie detektor (= laj ditektor) ali po našem odkrivačem laži ali lažimeter.

Vse skupaj je že znanstveno izkoriscena reakcija, ki jo poznajo že kmečke matere, ko pravijo otroku: »Na nosu se ti pozna, da lažeš.«

»Lažimeter« je omarica s tremi različnimi beležnimi pripravami, ki zaznamujejo na črtan papir trivrstno reakcijo človeških čustev, ki se izražajo v dihanju, utripanjem srca in pritisku krvi. Za zaznamovanje dihanja dajo na prsa osebi, iz katere hočejo izvleči resnico, cev iz kačučka, napolnjeno z zrakom in zvezzano z aparatom. Navadno dihanje zabeleži aparat z enakomerno valovno črto, kakor hitro pa dihanje postane neredno zaradi kateregakoli vzroka: strahu, vznemirjenja, pozornosti itd. črta postane neenakomerna in celo pokaže vzrok notranjega nemira in nepravilnega dihanja.

Podobna priprava pokaže tudi utripanje srca in jakost krvnega pritiska. Vsakomur je znano, da je srce občutljivo in izdajalsko kar se tiče raznih čustev. Vendar je mogoče pred ljudmi še nekoliko utajiti »nabijanje srca, neizprosnih aparat pa ti zabeleži vsako najmanjšo nereditnost.«

Kako se je aparat obnesel v praksi

Preiskovali so nekega zakrnjenega zločinka, ki je hladnokrvno zkalil svojo ženo. Vsak bi misil, da tako močnega človeka sploh ne bo mogoče takoj razburiti, da bi aparat mogel kaj beležiti. Reč je pred sodiščem na videz ostal ves čas miren, nato pa so ga »priključili« aparatu. Najprej so ga izprševali navadne stvari in aparat je kazal zločinovo normalno stanje. Ko so omenili ječo, smrt in ime žrtve, se je igla premaknila iz 0 na 10; beseda »umor« jo je spravila na 20, in govorjenje o smrtni obsoedi na 25.

Vse to seveda še ni dokaz, da je obdolženec res krv. Ce je še bolj nedolžen, se bo zelo vzemiril, kadar bo videl, da ga sumijo, mu ne verujejo in ga skušajo po nedolžnem obesediti. Zato pa je veliko bolj odvisno od sodnika, kako sprašuje in kaj, da se lahko takoj vidi nad čem bi se vzemirjal pravi zločinec.

Navadno pa vsak zločinec takoj prizna vse, ko vidi ali vsaj misli, da ga je aparat razkrinkal. Velik pomen aparata je torej že v tem, da zločinca prepiča, da mu pred aparatom ni mogoče nobene stvari utajiti in prikrivati.

Samo v letu 1936 so ameriška sodišča preskala 1262 zločinov s poligrafom. Med temi jih je bilo 919, ki so bili oproščeni kot nedolžni, 239 takih, ki so jih dokazali laži, 104 pa takih, ki so podali popolno izjavo in priznanje.

Programi Radio Ljubljana

Petak, 29. aprila: 11. Solska ura: Jurjevanje, belokrani običaji (g. Božo Račič) — 12. Iz naše domovine (pleče) — 13.45 Poročila — 14. Napovedi — Koncert slovenskih skladateljev (Radljiški orkester) — 14. Napovedi — 18. Zenska ura: Mlada žena v svojem domu (g. Cilka Vračko) — 18.30 Pesmice iz Pariza (plesč) — 18.40 Francoččina (g. dr. Stanko Lebenc) — 19. Napovedi, poročila — 19.30 Nas. ura: Ustava v besenski Posavini (Ahmed Muratbegovič, knjiž.) — 19.30 Zanimivosti (g. M. Javornik) — 20. Skladbe in instrumentacije Filipa Bernarda. Sodelujejo: gđenl. Poldka Zupanova, Vida Rndolfova, gđenl. Svetozar Banovic in Roman Petrović v povečani Radljiški orkester, dirigent: Filip Bernard — 21.30 Zvoki v oddih (Rad. ork.) — 22. Napovedi, poročila — 22.30 Angleške plesče.

Drugi programi

Petak, 29. aprila: Belgrad: 20. Zab. konc., 21.20 Zagreb, 22.20 Chopinove klavirske skladbe — Zagreb: 20. Koncert slovenskih skladateljev (Radljiški orkester) — 21. Napovedi — 18. Zenska ura: Mlada žena v svojem domu (g. Cilka Vračko) — 18.30 Pesmice iz Pariza (plesč) — 18.40 Francoččina (g. dr. Stanko Lebenc) — 19. Napovedi, poročila — 19.30 Nas. ura: Ustava v besenski Posavini (Ahmed Muratbegovič, knjiž.) — 19.30 Zanimivosti (g. M. Javornik) — 20. Skladbe in instrumentacije Filipa Bernarda. Sodelujejo: gđenl. Poldka Zupanova, Vida Rndolfova, gđenl. Svetozar Banovic in Roman Petrović v povečani Radljiški orkester, dirigent: Filip Bernard — 21.30 Zvoki v oddih (Rad. ork.) — 22. Napovedi, poročila — 22.30 Angleške plesče.

Naročajte in širite Slovenski dom!

Ruth se je opotekla pod udarcem, nato pa je od groze in strahu okamenela.

Tedaj jo je Frank udaril drugič in še tretjič.

Ruth je padla na stopnice, ki vodijo v prvo nadstropje. Ko je že bila na tleh, jo je Frank udaril še enkrat.

Njegov pogled je bil krvoločen. Sapa mu je bila težka. Ledeni pot mu je obil spaćeni obraz in drhteče roke.

Ruth ni spregovorila niti besede. Ko je padla, je samo žalostno zastokala. Ni imela več moči, da bi spregovorila ali da bi kaj mislila. Nekaj krat je bila zastokala in ta stok je bil edino znamenje, da je še živa. Brezrčna pest razjarjenega moža ji je z nekaj udarci ubila dušo. Dušo blage in dobre žene!

Kot vihar je odihitel Frank iz hiše. Kakor da bi bil znored, je tekel po ulicah. Ni videl, kam prav za prav gre. Se samega sebe ni več poznal. Ni imel v oblasti niti svojih krepkih mišic, niti živcev.

Ruth se je čez nekaj časa pomirila. Tišina, ki je nastala, jo je spravila k zavesti. Nihče je ni več pretepal. V njeni duši pa je klic božjega milosti ostala bolečina, ki je ni bilo mogoče pozabiti. To ni bilo toliko zaradi udarcev, pač pa zaradi groze nad dogodki, ki so se odigrali.

S temi udarci je Frank vse priznal. To je bilo najstrašnejše. Mala, uboga Ruth, ki je zrasla na širih poljanah Texasa, ni mogla razumeti, da je njen mož, oče njenega malega Buddyja, mogel biti razbojnik, ubijalec. Tega si ni nikakor znala razložiti.

Kaj naj storiti?

Ali naj se ubije?

A kaj bo potem z Buddyjem? Ne, še mora živeti! Če bi le

se imela svojo mater, da bi se zatekla v teh bridičnih trenutkih

k njej in ji potožila svoje gorje! Da bi le mogla pozabiti na vse, kar se je zgodilo. A Ruth ni imela več matere.

Njen oče pa je le še živ. Njen dobr oče tam daleč v Texasu.

Ob tej misli je postala spet močnejša. Hitro je vstala s tal, odhitevala v prvo nadstropje ter začela pripravljati svoje stvari. Odprla je okno, da bi pogledala, če je morda Buddy kje v bližini. Res, stal je pri vrtni ograji. Poklicala ga je, naj takoj pride v hišo.

XVIII.

V razdriem domu na Bowery-Hilsu.

Veliki avtobus je hitel skozi noč. Potniki so ga napolnili do kraja. Nekateri so dremali na sedežih. Ta avtobus je vzdrževal neposredno zvezo s srednjim mestom ponoči, ko ni vozil noben vlak. Močni luči sta tipali v temo daleč naprej. V avtobusu je vladala tišina, ki jo je trgal tih razgovor mlade ženske in malega dečka, ki je sedel poleg nje.

»Mama, ali bo dedek dovolil, da bom molzel krave,« je spraševal dečko.

Mlada žena se je za trenutek iztrgala mislim, v katere se je bila potopila, ter odgovorila:

»Mislim, da bo dovolil. To se pravi, če bo